



ΜΑΡΙΑ ΚΕΦΑΛΑ

Η ΕΚ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ.

«Αγάπησιν αἰώνιον ἡγάπησας»
«διὰ τοῦτο εἰκυσά σε εἰς οἰ-
κτοίρημα». (1η. λ. 3).

τῶν προφητικῶν τούτων ῥήσεων ἐκάλει πρὸς ἐκὺν ὁ πατήρ τῶν οἰκτιρῶν τὴν εὐσεβὴ καὶ ἐνάρετον κυρίαν Μαρίαν Κεφαλὰ τὴν ἐκ Παλαιολόγων, κατὰ τὴν 20 Φεβρουαρίου, ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς μὲν τῇ θέσει, Ἑλληνίδος δὲ τῇ κλήσει καὶ φιλοξενίᾳ μεγαλοπόλεως τῆς Ὀδησοῦ. Εὐάρεστος Θεῶ γεννημένη ἡγάπηθη (Σοφ. δ'. 10) καὶ ἀγαπηθεῖσα τὴν αἰώνιον ἀγάπην μετετέθη μόλις τὸ λ' ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἄγουσα. Τελειωθείσα ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροὺς, ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτῆς διὰ τοῦτο ἐσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. (Αὐτ. 7. 14).

Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὰς ταύτας τὰς ἁγίας ἡμέρας τοῦ παρελθόντος ἔτους, διατρίβουσα παρ' ἡμῖν οὐκ ὀλίγα δειγμάτων τῆς εὐσεβείας καὶ εὐγενείας κατέλειπε, ἄξιον ἄμα καὶ πρέπον ὅπως μετὰ τῶν Ὀδυσσίων καταγράφωσιν ἐπ' αὐτῇ δάκρυα (Σερ. λή. 16) ὅσοι ἐκ τῶν ἐν Κεφάλῳ εἰδότες αὐτὴν ἐτίμησαν μὲν παροῦσαν καὶ ποθοῦσιν ἀπελθούσαν. (Σοφ. Σολ. δ' 2)

Ἐκ πατρὸς μὲν Μιχαὴλ τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας τῶν Παλαιολόγων, ἐκ μητρὸς δὲ, μόλις διασωθείσης ἐκ τῆς κατὰ τὸ αὐτὸ σφαγῆς τοῦ τε μεγάλου Λογοθέτου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας Χατζερῆ, γεννηθεῖσα κατὰ τὸ αὐτὸ, ἐμελλε νὰ συνενώσῃ ἐν αὐτῇ τὴν ἐξ ἐκατέρων τῶν γενεῶν προγονικὴν εὐκλειαν εὐσεβείας καὶ εὐγενείας. Ἀνεδέχθη δὲ αὐτὴν ἐκ τῆς ἱερᾶς Κολυμβύθρας ὁ αἰδίδιμος Ἀλέξανδρος Στούρζας, ὁ πάνυ, παρ' ᾧ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ βίου αὐτῆς διέτριβεν.

Ἐχουσα οὖν φύσει μὲν πατέρα τὸν Παλαιολόγον, τὸν ἀπὸ τῆς νεότητος μέχρι γήρως καὶ τοῦ θανάτου διευθύνοντα τὸ ἐν Ὀδησῶ Ἑλληνικὸν φροντιστήριον, παρ' ᾧ ἅπαντες οἱ Ἑλληνόπαιδες ἐξεπαιδεύοντο τὴν πάτριον παιδείαν, πνευματικὸν δὲ τὸν Στούρζαν, τὸν διὰ τῶν σοφῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν κρατύναντα, οὐσα δὲ πνεύματος μὲν ευφροῦς, ψυχῆς δὲ ἀγαθῆς, καὶ γνοῦσα ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσται ἐγκρατὴς ἐάν μὴ ὁ Θεὸς δῶ, (Σοφ. ἡ. 19 21.) ἐξεπαιδεύθη καὶ διέπρεπε μετὰ τῶν γυναικῶν κατὰ τὰς περὶ τὰ γράμματα ποικίλας γνώσεις, καὶ τὴν περὶ τὰς ὁμιλίαις εὐγενὴ συμπεριφορὰν ἀλλὰ πάντοτε καὶ ἐπὶ πᾶσιν καὶ πανταχοῦ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην προέταττεν ὡς βράσι καὶ θεμέλιον καὶ σκιοπὸν πάσης πράξεως καὶ πάσης ὁμιλίας.

Καὶ τῷ ὄντι ἡ παιδεία, ἔστωσαν καὶ περὶ τὰ θεῖα αἰ ἐξ αὐτῆς γνώσεις, ἐάν δὲν ἔχῃ καὶ τὸ πρακτικὸν οὐκ ἔστιν ἡ ἀληθὴς σοφία ἡ ἄνωθεν κατερχομένη. Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πράττει σοφίας. (1η. γ'. 13. 15.)

Περὶ ἧλθε μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς πολλὰς τῶν μεγαλοπόλεων τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, ἀλλ' ἡ λάμψις τοῦ ἐπιγείου κάλλους καὶ αἱ τῶν διασκεδάσεων τέρψεις οὐδόλως παρέκλιναν αὐτὴν ἐκ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης, ἀλλὰ τῆς μόνης πρὸς τὴν ζωὴν ἀγούσης, ἰδοῦ. (Ματθ. ζ'. 14.) Τοῦναντίον δὲ, κατιδοῦσα τὴν τοῦ κόμου ματαιότητα, μάλλον ἐπὶ μάλλον ἐνισχύθη εἰς τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἣν ἐξελέξατο.

Οὕτω λοιπὸν μετὰ τῶν μεριμνῶν καὶ τῆς τύρβης τοῦ κόμου διερχομένη τὸν βίον καὶ μόνον περὶ τοῦ ἐνὸς οὐ ἔστι χρεῖα μεριμνῶσα, (Λυκ. 2. 4.) αἰφνης καταλαμβάνεται ὑπὸ θλίψεως οὐ σμικρᾶς· στερεῖται ἐν βραχεὶ χρόνῳ διαστήματι καὶ τῶν δύο πεφιλημένων ἀδελφῶν· ἀλλὰ γινώσκουσα ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει (Ῥωμ. Ε. 3)· εἰς μόνον δὲ τὸν Θεὸν τὴν θλίψιν ἀναφέρουσα καὶ ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἐλπίδι τὸ ἴδιον ἄλγος καταγέλωσα, ἔσπευδε νὰ καταπαύσῃ τὸ πάθος τῶν ἤδη γεγενηκότων αὐτῆς γονέων· οἵτινες διὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς κουφίσαντες κατ' ὀλίγον τὴν αὐτῶν ἀθυμίαν καὶ τὴν χαλεπὴν ἀχθιδόνα, συνήνωσαν ἅπαν τὸ πρὸς τοὺς ἀποδημήσαντας φίλτρον πρὸς τὴν ἡδὴ μονογενὴ μείναν θυγατέρα καὶ φροντίδας δὲ κατέβαλον ὅπως συνάψωσιν αὐτὴν εἰς γάμον μετὰ καταλλήλου ἀνδρός· καὶ τοιοῦτον ἐξελέξαντο τὸν Γεράσιμον Κεφαλᾶν, ἐκ Κεφαλληνίας μὲν ὀρμώμενον, ἐν Ὀδησῶ δὲ πρὸ πολλοῦ τὰ ἐμπορικὰ μετερχόμενον, ἔλκοντα δὲ τὸ γένος ἐκ τῆς ἀρχαίας τῶν Κεφαλάδων οἰκογενείας. Εἰς τὴν νέαν δὲ ταύτην τροπὴν τοῦ βίου εἰσέλθοῦσα καὶ τὴν αὐτὴν ὡς τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν βαδίζουσα, μείζονα ἐλευθερίαν ἐλάβανεν καὶ μάλλον εὐκαίρους εἶχε τὰς περιστάσεις ὅπως ἐκτελῇ τὰ τε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον καθήκοντα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς φιλανθρωπίας.

Ἀλλ' ὁ τὴν ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν τῶν ἀνθρώπων πάντοτε βα-
σκαίνων φθονήσας τὴν εἰρηνεύουσαν μὲν ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν, εὐ-
δοκίμην δὲ ἐν πᾶσι (Σοφ. μ. 4), Δέρμα, εἶπε τῷ Κυρίῳ, ὡς καὶ
περὶ τοῦ μακαρίου Ἰωβ, ὅπου ἄλλο δέροματος· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
ἀποδείξαται τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐσθῶν αὐτῆς καὶ τῶν σαρκῶν
αὐτῆς, ὡς ἐπὶ τῇ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογίᾳ (Ἰωβ θ'. 14. 15.) Δεινὴ
ἀσθένεια καταλαμβάνει αὐτὴν, καὶ ἐπιφοβὰ, ἅμα ἀναφανίσκας,
ὑπεδείκνυται συμπτώματα οὐ καὶ ἀναγκάζεται συμβοῦλη μὲν τῶν
ἱατρῶν, πρῶτοπὴ δὲ τῶν γονέων ὅπως ἐγκαταλείψασα τὴν Ὀ-
δησὸν μεταβῇ εἰς θερμότερον κλίμα. Φθάνει εἰς τὴν Κέρκυραν

περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος· καὶ πρὶν ἢ παρέλθῃ μὴν, ἐνῷ
ἡ υἷεῖς αὐτῆς προέβαινε βελτιουμένη καὶ ἔχαιρε λαμβάνουσα
ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ἀγαθὰς περὶ τῶν γεννητῶν καὶ φίλων ἀγ-
γελίας, αἰφνης ἀπαίσιος τηλέγραφος, ὡς κεραυνὸς ἐπισκήπτων ἐπὶ
τὴν ἀναψύχουσαν ἀγαθὴν ἐκείνην ψυχὴν, φέρει τὴν χαλεπὴν ἀγ-
γελίαν τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατρὸς.

Ἡ τηλικαύτη εἰδησις ἐχαλάρωσε μὲν τὴν μόλις ἀναλαμβάνουσαν
κατάρασιν τῆς υἷεῖς, κατέθλιψε δὲ τὴν ψυχὴν αὐτῆς, πῶς ἀπατη-
θεῖσα ἀνεχώρησε καὶ δὲν ἡσπάσθη τὸν πατέρα τὸν τελευταῖον
ἀσπασμὸν, πῶς δὲν ἔλαβε τὰς τελευταίας αὐτοῦ εὐχάς. Ἀλλ'
ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῇ οὐκ ἀπέδωκεν ἀφροσύνην
τῷ Θεῷ (Ἰωβ α'. 6.) καὶ τὴν μακαρίαν φωνὴν τοῦ Ἰωβ λέγουσα,
ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν οὕτω καὶ ἐγένετο, ἐδοξολογεῖ τὸν Θεόν·
καὶ μόνον εὕρισκεν ἄνεσιν τῇ ψυχῇ, διὰ τῆς συνεχοῦς μεταλήψεως
τῶν μυστηρίων καὶ τῆς τελείσεως μνημοσύνης καὶ ἐλεημοσυνῶν,
πρὸς ἀνάπαυσιν μὲν τοῦ κοιμηθέντος, κουφισμὸν δὲ τῆς καταλα-
βούσης αὐτὴν θλίψεως· καὶ ἄλλην λύπην δὲν ἡσθάνετο
εἰμὴ ὅταν ἐνεκεν τῆς πασχούσης υἷεῖς δὲν ἡδύνατο νὰ
παρευρίσκηται εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς καὶ ἀκολουθίας.

Οὕτω πολιτευομένη διέμεινε μετὰ τῶν ἡμῶν μέχρι τοῦ Πάσχα,
ὅτε, καὶ χάριν τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, καὶ πολὺ μάλλον ἐνεκεν τῆς
τῆς σφοδρᾶς ἐπιθυμίας ὅπως ἴδῃ τὴν τεθλιμμένην αὐτῆς μητέ-
ρα, ἀναχωρεῖ διὰ τὴν πεφιλημένην Ὀδησὸν· ἀλλὰ κακῶς ἐν ἰδι-
αῖς χερσὶ κατασκευάσασα ἀπέστειλε διάφορα ἀφιερώματα, ἅ-
τινα κοσμοῦσι τό τε ἱερὸν λείψανον καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου
Σπυρίδωνος καὶ ἄλλας Ἐκκλησίας, ὡς δειγμα μὲν τῆς πρὸς τὰ
θεῖα βραθυάτης αὐτῆς εὐλαθείας, ἀγάπης δὲ καὶ ὑπολήψεως πρὸς
τὸν εὐσεβὴ τῆς ὥρας Κερκύρας λαόν.

Ἀλλ' ἐπέστη ἡ ὥρα καὶ ἦν ὁ πάνσοφος Κύριος ἐν τῇ προνοίᾳ
αὐτοῦ πύδοχεν ὅπως ἐλκύσῃ ταύτην πρὸς ἐκὺν· ἀρξάμενος
τοῦ χειμῶνος ἤρχισε νὰ καταβάλλεται ἐτι μάλλον ἡ υἷεῖς καὶ
τὸ ῥόδον νὰ μακρύνηται.

Ἀλλ' ὅσον τὸ ὑλικὸν καὶ σωματικὸν μέρος ἐχαλαροῦτο το-
σοῦτο τὸ ψυχικὸν καὶ πνευματικὸν ἐστερεοῦτο καὶ ἐταχύνετο
καὶ ἐνῷ συνήθως οἱ τὰς χρονίας ταύτας ἀσθενείας πάσχοντες,
περὶ τὰ τέλη μάλιστα τῆς ζωῆς ἀναισθητοῦσι, καὶ πᾶσαν
μὲν ἰδέαν τοῦ θανάτου μακρὰν τιθέμενοι, ταχέως δὲ τὴν
ἀνάβρυσιν πιστεύοντες, σγέδια ἐπὶ σχεδίων συβράπττοντες καὶ ἐπι-
χειρήσεις μεγάλας φανταζόμενοι, καταστρέφουσι τὸν βίον ἐν τῇ
ἀκμῇ τῶν σχεδίων εὐρισκόμενοι, καὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ
τοῦ θανάτου πρὶν οὐδὲ καὶ ἰδέαν περὶ αὐτοῦ συλλάβω-
σι· αὕτη τοῦναντίον πολὺ πρὸ τοῦ θανάτου ἀπωλέσασα πᾶσαν
ἐκ τῶν ἱατρικῶν μέσων ἐλπίδα θεραπείας, καὶ τὸν θάνατον ἐπι-
καίμενον προβλέπουσα, οὐδόλως ἐπτοήθη, οὐδὲ ἐλυπήθη κατὰ
τοὺς μὴ ἔχοντας ἐλπίδα. (α'. Θεο. δ'. 13), ἀλλὰ θεοπρεπῶς ἡτοί-
μασεν αὐτὴν πρὸς ὑποδοχὴν τούτου· ἐπεθύμει μὲν τὴν ζωὴν
καὶ ἐδέετο ὅπως δωρήσῃται αὐτῇ ὁ Κύριος τὴν υἷεῖς τοῦ σώ-
ματος, ἀναλγίζουμένη τὴν θέσιν εἰς ἣν θνήσκουσα ἐγκατελείπει
τὸν ἄριστον σύζυγον, καὶ τὴν πολυτλήμονα μητέρα. Ἀλλ' ἐντοσού-
τω, μὴ ἐπαναπαυομένη εἰς κενὰς ἐλπίδας, μετὰ τὰς ἀπαιτου-
μένης προετοιμασίας, μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ ἐκ-
τοτε, περὶ τῶν οὐρανίων μόνον φροντίζουσα, ἔλεγεν ἀδιαλείπτως,
Πότε ἤξω καὶ ὀφθῇσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ. (Ψαλ. μ. 2).
Ἐχουσα δὲ ὡς ἀρξάμενα τὸ διὰ τὴν αἰώνιον ἀποδημίαν ἐφόδιον
οὐκ ἐπελάθετο καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἐγκαταλειμμένων ἀδελφῶν,
ἀλλὰ διέθεσε τὸ πλεῖστον τῆς περιουσίας αὐτῆς εἰς φιλανθρω-
πικά καταστήματα, εἰς πένθητας καὶ ὀρφανὰ κοράσια, καὶ εἰς
διαφόρους μονὰς καὶ ἐκκλησίας, μὴ λησμονήσασα καὶ τὸ νεόδ-
μητον καταπέτασμα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, πρὸς στολισμὸν τοῦ
ὁποίου διέταξε νὰ ἀποσταλῇ ἡ πολυτιμότερα τῶν παρ' αὐτῇ ἀπο-
κειμένων εἰκόνων, ἡ χαρὰ τῶν τεθλιμμένων.

Οὕτω δὲ ἐκὺν παρασκευάσασα καὶ τὴν ἐκὺς λαμπάδα
εὐφρεπίσασα περιέμενε ἡσύχως τὴν ὥραν τοῦ νυμφίου, χαροί-
ζοντος δὲ οὔτε ἐνύσταζεν οὔτε ἐκάθευδεν, ἀλλὰ γρηγο-
ροῦσα ἠγρύπνει, ἀδιαλείπτως μὲν προσευχομένη, ἀνανεοῦσα
δὲ κατὰ ὁκταήμερον τὸ ἐφόδιον τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἕως οὐ
ἐλθόντος τοῦ νυμφίου εἰσῆλθε χαίρουσα μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γά-
μους· τοσαύτην μόνον λύπην περὶ τῶν οἰκίων αἰσθαινομένη, οἷαν
σώφρων παρθένος δεικνύει ἀπερχομένη ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας
εἰς ἐκείνην τοῦ νυμφίου. Εἰσῆλθε χαίρουσα εἰς τὴν οὐράνιον
παστάδα, πένθος μὲν ἀπρηγόρητον καταλιποῦσα τῇ γηραιᾷ
μητρὶ καὶ τῷ ἐρκαίῳ σύζυγῳ, ἀλλὰ καὶ παράδειγμα μιμήσε-
ως ἄξιον πᾶσι τοῖς βουλομένοις εὐσεβεῖς· ζῆν· ἀπόδειξιν δὲ ζῶ-
σαν καὶ λαλοῦσαν ὅτι, οὔτε περιφάνεια γένους καὶ πλοῦτος,
οὔτε ἐπίγειοι τροφαὶ καὶ διασκεδάσεις οὐδε λυπηρὰ καὶ θανά-
τοδοκίμασία, δύναται ὁρτίζειν καὶ ὁρτίζει πρὸς τὴν εὐσεβίαν
καὶ τὴν ἀρετὴν· ἀλλὰ ὅτι κατὰ ἀλήθειαν Ἰη-
σοῦς Χριστὸς ὡς ἐπὶ τῇ εὐσεβίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ ἀρετῇ αὐτῆς

Κέρκυρα μηνὶ Ἀπριλίῳ 1864.

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

Πρεσβύτερος Ἑλλητικὸς Βοηθὸς
Τυπογραφεὶον Η ΙΟΝΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ